

HÀNG HÓA CÔNG

PGS.TS SỬ ĐÌNH THÀNH

DẪN NHẬP

- Một vài thị trường hoạt động không có hiệu quả bởi vì một số đặc tính của hàng hóa công .
- Ví dụ, ở Dhaka, Bangladesh, những nỗ lực tư nhân hóa dịch vụ thu rác công không mang lại kết quả như mong muốn của chính phủ .
  - Vấn đề khó khăn của dịch vụ thu gom rác là hiện tượng “hưởng thụ không trả tiền” - the *free rider problem*.
  - Đơn giản là mọi người lén lút, bỏ rác vào người hàng xóm bên cạnh để không trả tiền rác hàng tháng ?

DẪN NHẬP

- Thực tế, hầu như mọi công dân đều có động cơ “free rider.”
  - => Mọi người không sẵn lòng trả tiền thu gom rác .
  - Thực tế: ở Dhaka, Bangladesh, theo điều tra, chỉ có 50 trong số 1,100 tự nguyện trả tiền.

DẪN NHẬP

- Bài học này cho thấy vai trò của chính phủ trong việc cung cấp hàng hóa công và cho thấy khu vực tư có khuynh hướng cung cấp dưới mức tiềm năng của họ .
- Từ đây nảy sinh khái niệm “chèn lấn” “crowd-out”:
  - Ở đâu có sự cung cấp công => thay thế cung cấp tư nhân.

DẪN NHẬP

- Vai trò hàng hóa công là rất quan trọng trong nền kinh tế.
- Bài học sau nghiên cứu các vấn đề:
  - Phân tích chi phí và lợi ích (Cost-benefit analysis);
  - Kinh tế chính trị - lựa chọn công (Political economy);
  - Chính quyền địa phương và trung ương;

CUNG CẤP TỐI ƯU HÀNG HÓA CÔNG

- Hàng hóa công gắn liền các đặc điểm:
  - Tiêu dùng chung
  - Tính không loại trừ
- Có hai loại hàng hóa công:
  - Hàng hóa công thuần túy
  - Hàng hóa công không thuần túy

CUNG CẤP TỐI ƯU HÀNG HÓA CÔNG

- Hàng hóa công thuần túy :
  - *Tiêu dùng chung* $\Rightarrow$ *Không có cạnh tranh trong tiêu dùng*: khi tăng thêm 1 người tiêu dùng thì chi phí biên là zero $\Rightarrow$ không gây ảnh hưởng cơ hội của anh đến tiêu dùng hàng hóa đó.
  - *Không loại trừ (non-excludable)*: Không có cách nào để từ chối cơ hội tiêu dùng hàng hóa của mọi người (Xét mô hình tiến thoái lưỡng nan của những người tù).

Ice cream is also excludable, because I can simply not share it.
 Yet it is non-excludable because it is clearly very difficult to prohibit pedestrians from using the sidewalk.

It is excludable, since the cable company can simply refuse to hook up a house.
 It is also non-excludable, because once an area is protected, everyone "consumes" that protection.

Is the good excludable?	Yes	Ice cream	Cable tv
	No	Crowded city sidewalk	National defense

...tion?

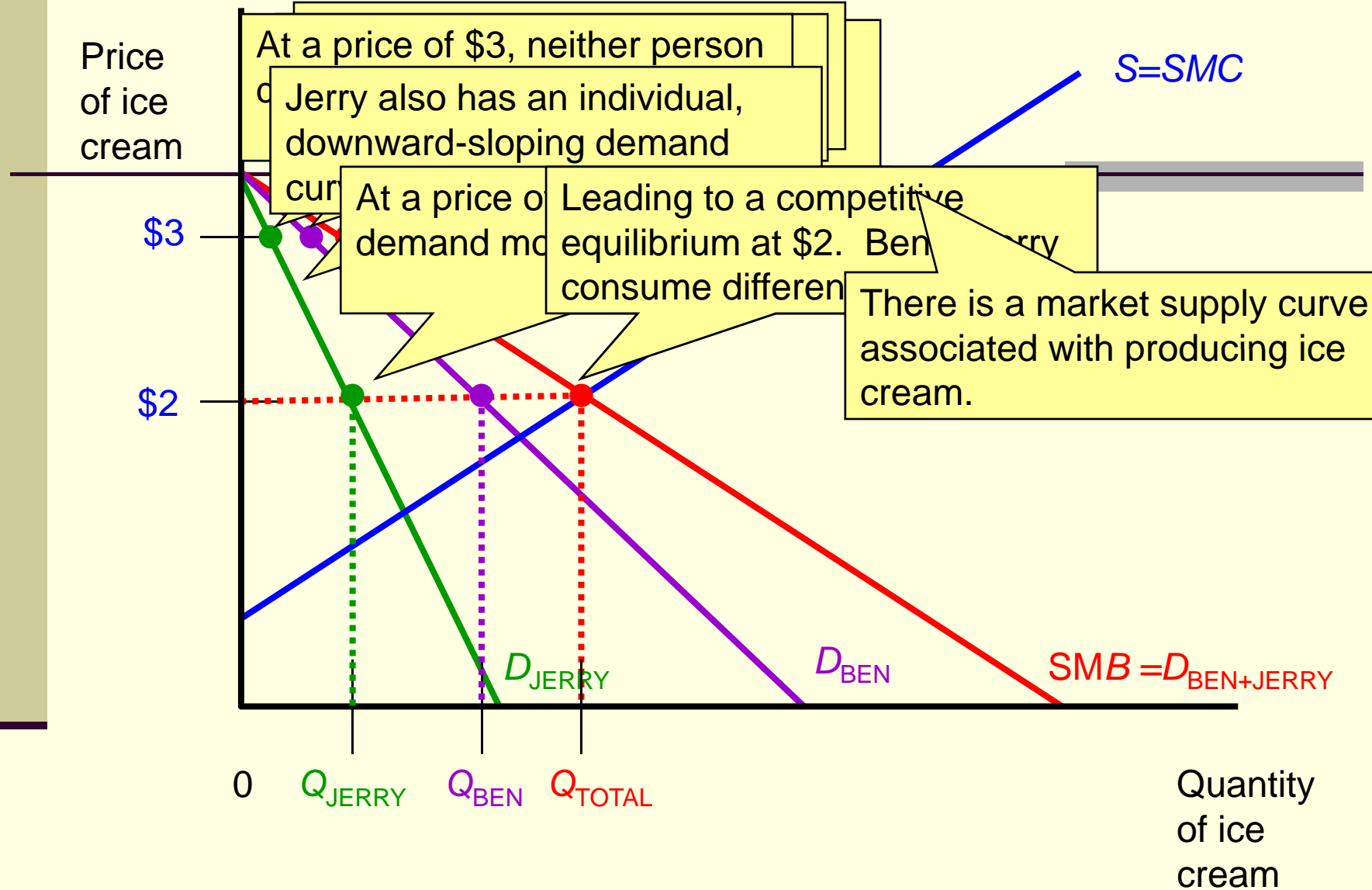
CUNG CẤP TỐI ƯU HÀNG HÓA CÔNG

- Hàng hóa công có ngoại tác tích cực (Externalities) và phạm vi lan tỏa (Spillover) rộng lớn, đặc biệt hàng công thuần túy.
- => Tình trạng “free rider” đối với hàng hóa công .

Cung cấp tối ưu hàng hóa tư

- Hãy xem xét hàng hóa tư thuần túy: cookies và ice cream.
  - **Hình 1** cho thấy thị trường ice cream.
- Để đơn giản có thể giả sử, giá cả hàng hóa cookies là \$1 (còn gọi là - *numeraire good*)

Figure 1 Demand for a private good

Cung cấp tối ưu hàng hóa tư

- **Hình 1** cho thấy khi giá cả được điều chỉnh, mỗi người thay đổi số lượng hàng hóa tiêu dùng của mình.
- Đối với hàng hóa tư, người tiêu dùng có nhu cầu số lượng hàng hóa khác nhau ở cùng mức giá thị trường.

Cung cấp tối ưu hàng hóa tư

- Chúng ta cũng có thể biểu thị mối quan hệ này theo toán học.
- Ben có sở thích về cookies (C) và ice cream (IC):

$$U_B(C, IC)$$

- Jerry cũng như vậy:

$$U_J(C, IC)$$

Cung cấp tối ưu hàng hóa tư

- Tối đa hóa thỏa dụng đòi hỏi đường bàng quan của mỗi người tiếp tuyến với đường ngân sách.

- Đối với Ben, ta có :

$$\frac{MU_{IC}^B}{MU_C^B} = MRS_{IC,C}^B = \frac{P_{IC}}{P_C}$$

- Đối với Jerry, ta có :

$$\frac{MU_{IC}^J}{MU_C^J} = MRS_{IC,C}^J = \frac{P_{IC}}{P_C}$$

Cung cấp tối ưu hàng hóa tư

- Tại điểm cân bằng, giá cả ice cream là \$2, và giá cả của cookies là \$1.
- Tại điểm cân bằng, mỗi người chắc chắn không quan tâm (bàng quan) giữa việc đổi 2 cookies để lấy 1 ice cream.
  - Nếu Ben thích ice cream thì sẽ sẵn lòng đổi lấy 2 ice cream.
  - Ferry không thích ice cream thì sẵn lòng đổi 1 ice cream để lấy 2 cookies

Cung cấp tối ưu hàng hóa tư

- Xét khía cạnh cung, hàng hóa ice cream được sản xuất cho đến chi phí biên bằng với lợi ích biên hay là bằng với giá cả thị trường (thị trường hiệu quả).

$$MC_{IC} = P_{IC}$$

- Với $P_C = \$1$, nghĩa là :

$$MRS_{IC,C}^B = MRS_{IC,C}^J = P_{IC} = MC_{IC}$$

Cung cấp tối ưu hàng hóa tư

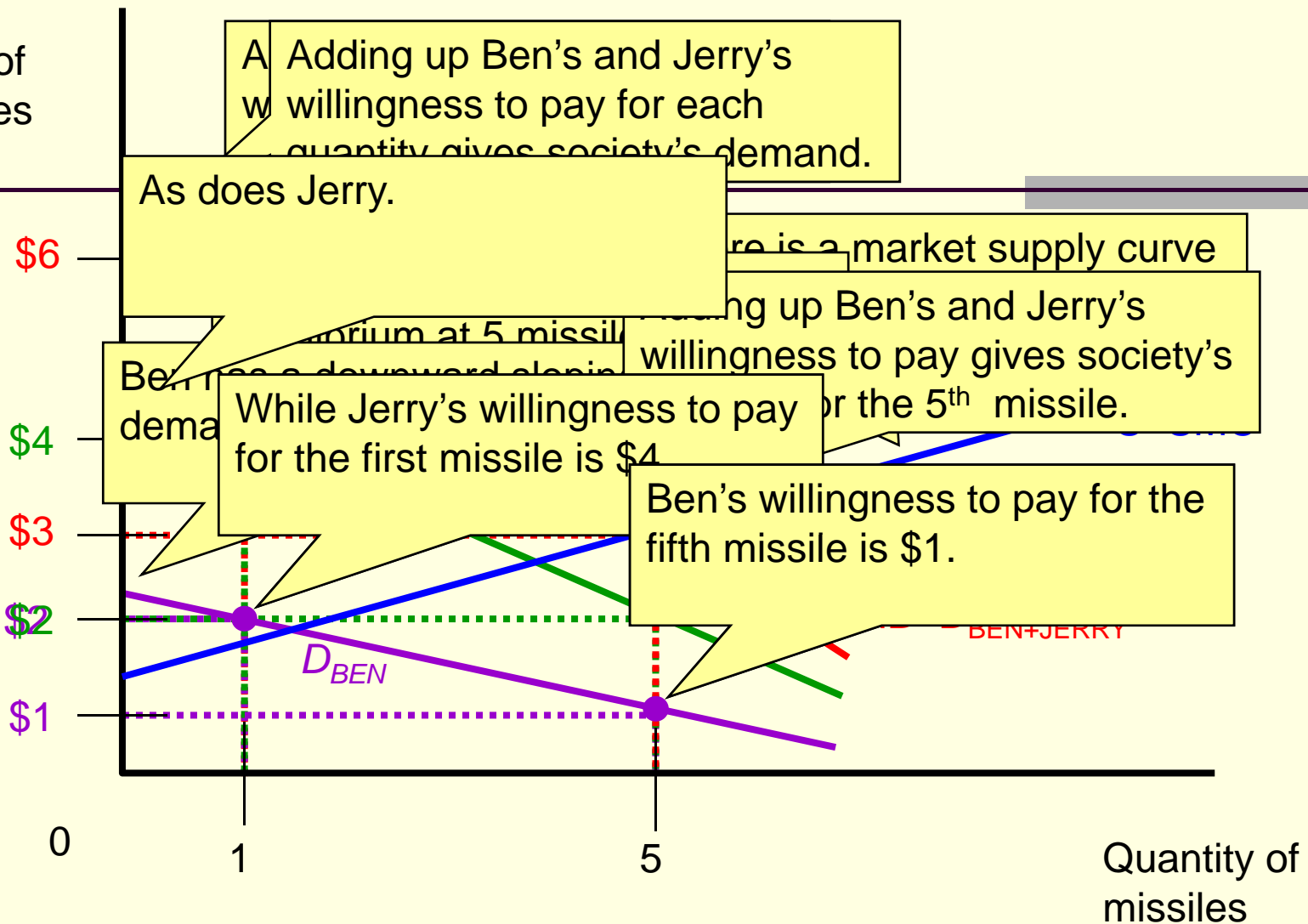
- Trong điều kiện không có thất bại thị trường, sự cân bằng thị trường tư nhân phản ánh hiệu quả xã hội:
  - $MRS = SMB$
  - $MC = SMC$
  - $\Rightarrow SMB = SMC$

Cung cấp tối ưu hàng hóa công

- Bây giờ hãy xem xét sự lựa chọn hàng hóa công (như tên lửa) và hàng hóa tư như cookies.
- **Hình 2:** Thị trường tên lửa.
  - Giả sử giá cả hàng hóa cookies là \$1.

Price of missiles

A Adding up Ben's and Jerry's willingness to pay for each quantity gives society's demand.

As does Jerry.

There is a market supply curve

Equilibrium at 5 missiles

While Jerry's willingness to pay for the 5th missile is \$2

Ben's willingness to pay for the fifth missile is \$1.

Figure 2 Demand for a public good

Cung cấp tối ưu hàng hóa công

- Không giống như hàng hóa tư (tổng cầu được xác định bằng việc tổng cộng nhu cầu các cá nhân theo chiều ngang), hàng hóa công: tổng cầu được xác định bằng việc tổng cộng theo chiều dọc.
- Nghĩa là, nếu giữ số lượng cố định, thì mỗi người sẵn lòng chi trả bao nhiêu.

Cung cấp tối ưu hàng hóa công

- Có thể miêu tả mối quan hệ này bằng toán học.
- Ben có sở thích cookies (C) và missiles (M):

$$U_B(C, M)$$

- Jerry cũng vậy:

$$U_J(C, M)$$

Cung cấp tối ưu hàng hóa công

- Đối với Ben, missile biên có giá trị:

$$\frac{MU_M^B}{MU_C^B} = MRS_{M,C}^B$$

- Đối với Jerry, missile biên có giá trị :

$$\frac{MU_M^J}{MU_C^J} = MRS_{M,C}^J$$

Cung cấp tối ưu hàng hóa công

- Lợi ích biên xã hội (SMB) đối với hàng hóa tên lửa là tổng cộng tỷ suất thay thế biên của Ben và Jerry:

$$\sum_i MRS_{M,C}^i$$

- Trong đó, “*i*” phản ánh mỗi người trong xã hội .

Cung cấp tối ưu hàng hóa công

- Chi phí xã hội biên (SMC) là giống như trước đó: chi phí biên sản xuất một tên lửa:

$$MC_M$$

- Hiệu quả yêu cầu :

$$\sum_i MRS_{M,C}^i = MC_M$$

Cung cấp tối ưu hàng hóa công

- Nghĩa là, hiệu quả xã hội được tối đa hóa khi chi phí biên được thiết lập bằng tổng cộng tỷ suất biên thay thế .
- Do hàng hóa công không có cạnh tranh, vì thế khi có một đơn vị hàng hóa công được cung cấp thì mọi người đều có thể tiêu dùng.
- => Xã hội muốn “người sản xuất” nên quan tâm đến tất cả sở thích “người tiêu dùng” .

CUNG CẤP TƯ HÀNG HÓA CÔNG

Cung cấp không đầy đủ của khu vực tư

- Nói chung, khu vực tư không cung cấp đầy đủ hàng hóa công vì vấn đề “*free rider*”.
- Khu vực tư cung cấp hàng hóa công dưới mức tiềm năng.

CUNG CẤP TƯ HÀNG HÓA CÔNG

Cung cấp không đầy đủ khu vực tư

■ Minh chứng:

- Hãy xem xét 2 người, Ben và Jerry, và 2 hàng hóa: ice cream và fireworks. Trong đó fireworks là hàng hóa công.
- Sắp xếp giá cả của mỗi hàng hóa ở mức \$1. Giả sử Ben và Jerry có sở thích giống nhau.

CUNG CẤP TƯ HÀNG HÓA CÔNG

Cung cấp không đầy đủ khu vực tư

- Ben và Jerry hưởng lợi ích như nhau về hàng hóa fireworks.
- Mỗi người chọn lựa sự kết hợp giữa ice cream và fireworks, trong đó MRS của mỗi người bằng với tỷ lệ giá cả (P)

CUNG CẤP TƯ HÀNG HÓA CÔNG

Cung cấp không đầy đủ khu vực tư

- Nghĩa là, cả Ben và Jerry, họ sẽ sắp xếp :

$$MRS_{F,IC} = 1, MU_{IC} = MU_F$$

CUNG CẤP TƯ HÀNG HÓA CÔNG

Cung cấp không đầy đủ khu vực tư

- Nhưng vì firework là hàng hóa công, nên cung cấp tối ưu được xác định:

$$\sum_i MRS_{F,IC}^i = 1$$

CUNG CẤP TƯ HÀNG HÓA CÔNG

Cung cấp không đầy đủ khu vực tư

- Với sở thích giống nhau:

$$\sum_i MRS_{F,IC}^i = 1 \quad 2\left(\frac{MU_F}{MU_{IC}}\right) = 1, MU_F = \frac{MU_{IC}}{2}$$

- Nhớ lại, thỏa dụng biên giảm dần với sự gia tăng tiêu dùng thêm 1 đơn vị hàng hóa .

CUNG CẤP TƯ HÀNG HÓA CÔNG

Cung cấp không đầy đủ khu vực tư

- Nếu là hàng hóa cá nhân: fireworks được tiêu dùng cho đến khi thỏa dụng biên của nó bằng với thỏa dụng biên của ice cream.
  - $MRS_{IC} = MRS_F$

CUNG CẤP TƯ HÀNG HÓA CÔNG

Cung cấp không đầy đủ khu vực tư

- Thế nhưng trong cân bằng hàng hóa công: fireworks được tiêu dùng cho đến khi thỏa dụng của nó bằng $\frac{1}{2}$ thỏa dụng biên của ice cream.
- $\Rightarrow$ Các cá nhân mua nhiều ice cream – hàng hóa tư hơn.

Vấn đề hưởng thụ tự do

- Trong thực tế có nhiều trường hợp “free-rider problem” .
  - Ở Mỹ chỉ có 7.5% công chúng nghe radio trả tiền, có nhiều người hưởng thụ tự do.
  - Sử dụng internet, download các tài liệu miễn phí, update các phần mềm miễn phí .

Khi nào khu vực tư nhân khắc phục vấn đề người hưởng thụ tự do ?

- Thị trường tư nhân vẫn có thể khắc phục tình trạng “**Free Rider Problem**”.
  - Khảo sát thực tiễn
  - Các mô hình lý thuyết.
- Để khắc phục hoàn toàn chi phí rất cao.

Khu vực tư và vấn đề khắc phục “người hưởng thụ tự do” ?

- Tư nhân tham gia cung cấp hàng hóa công .
  - Ở Anh, tư nhân sở hữu các ngọn hải đăng (lighthouses) 1842.
  - Tư nhân tham gia xây dựng cơ sở hạ tầng.
  - Bệnh viện tư, trường học tư ...

Các Quận cải thiện môi trường kinh doanh

- Ví dụ về BID của Mỹ (*Business improvement districts*)
  - Chất lượng đường phố là hàng hóa công.
  - Trong những năm 1980s, quảng trường New York City's Times Square xảy ra nhiều tội phạm và nhiều vấn đề xã hội. Chính phủ không tài trợ đủ nguồn lực để dọn sạch quảng trường Times Square.
  - Năm 1992, những người kinh doanh địa phương thành lập BID – một công ty có pháp nhân cung cấp an ninh và vệ sinh với phí thu được từ các doanh nghiệp địa phương.
    - Luật pháp New York bắt buộc các doanh nghiệp phải tham gia. Nếu như BID nhận được 60% sự tham gia các doanh nghiệp địa phương, nghĩa là BID vượt qua tình trạng free-rider problem.
  - BID là câu chuyện thành công về dịch vụ công ở New York City.

Các Quận cải thiện môi trường kinh doanh

- Nói khác đi, luật pháp của bang Massachusetts cho phép các doanh nghiệp lựa chọn BID trong vòng 30 ngày kể từ khi BID được tán thành bởi chính quyền địa phương.
- Điều này là ngăn cản sự thành lập BIDs, liên quan đến chi phí hoạt động của nó.
- Kết quả, chỉ có 2 BID được thành lập ở bang Massachusetts.

Khu vực tư có thể khắc phục vấn đề người hưởng thụ tự do ?

- Hãy xem xét các mô hình lý thuyết:
  - Mức độ sở thích cao .
  - Lòng nhân ái/nhiệt thành.
  - Mức độ thỏa dụng của cá nhân đóng góp hàng hóa công .

Mức độ sở thích cao

- Một khi các cá nhân có nhu cầu cao về hàng hóa công, thì sự cung cấp có tính cá nhân có thể nảy sinh.
- => Quyết định cung cấp hàng hóa công hàm số thụ hưởng mà các cá nhân nhận được từ tổng số lượng hàng hóa công.
  - => Nếu như một người nhận nhiều sự hưởng thụ hoặc có nhiều tiền, thì anh ta sẽ chọn lựa mua nhiều hàng hóa công thậm chí nó mang lại lợi ích cho người khác => quan tâm đến người khác.

Mức độ sở thích cao

- Olson và Zeckhauser (1966) nghiên cứu tài trợ cho khối NATO, một tổ chức tự nguyện.
  - Mặc dù các quốc gia có động cơ hưởng thụ tự do trên cơ sở đóng góp của quốc gia khác, đặc biệt các quốc gia lớn .

Mức độ sở thích cao

- Kết luận: Thu nhập càng cao hoặc sở thích càng lớn có thể thu hẹp vấn đề hưởng thụ tự do ở chừng mực nhất định, nhưng không thể giải quyết hoàn toàn. Vì vậy, cung cấp không đầy đủ hàng hóa công vẫn có thể xảy ra .

Lòng vị tha

- Một lý do khác minh chứng nhiều cá nhân có lòng vị tha $\Rightarrow$ quan tâm đến kết quả người khác cũng như chính bản thân mình.

Lòng vị tha

- Một vài minh chứng thực tế cho thấy về “altruism” .
  - Ở Mỹ, Brunner (1998) phát hiện ra số người nghe radio nộp phí gia tăng trong tổng số.

Lòng nhiệt thành

- Lý do cuối cùng mà các cá nhân quan tâm đến cung cấp công là lòng nhiệt thành .
  - Mô hình “*warm glow*” là mô hình cung cấp công trong đó các cá nhân quan tâm cả về số lượng cũng như đóng góp cụ thể của họ.
- Ví dụ, họ nhận được lợi ích tinh thần từ việc làm từ thiện – một hành động rất đáng giá.
- Trong trường hợp này cung cấp công xảy ra. Tuy nhiên nó cũng không giải quyết vấn đề: cung cấp đầy đủ hàng hóa công cho xã hội.

CUNG CẤP CÔNG HÀNG HÓA CÔNG

- Về nguyên tắc, chính phủ có thể giải quyết vấn đề cung cấp hàng hóa công dưới các hình thức cung cấp trực tiếp hoặc ủy quyền cho khu vực tư.
- Thực tế, có 3 vấn đề phát sinh:
  - Chèn lấn .
  - Đo lường lợi ích và chi phí
  - Xác định sở thích.

Vấn đề chèn lấn

- Có một vài thị trường, khu vực tư cung cấp hàng hóa tư không đạt hiệu quả xã hội .
- Tuy nhiên, sự tham gia cung cấp công vẫn có thể gây chèn lấn cung cấp tư.
- Khi chính phủ cung cấp nhiều hơn hàng hóa công thì khu vực tư cung cấp ít đi .

Vấn đề chèn lán

- Lấy ví dụ cung cấp pháo hoa cho Ben and Jerry, hãy đặt giả thiết chèn lán 1- 1:
  - Ben và Jerry quan tâm tổng số pháo hoa được cung cấp.
  - Cung cấp của chính phủ được cung cấp bằng sự đánh thuế với số lượng bằng nhau của mỗi người.
  - Và chính phủ không cung cấp nhiều pháo hoa hơn khu vực tư cung cấp trước đó.
- Như vậy, mỗi một đô la cung cấp công sẽ chèn lán mỗi một đô la cung cấp tư .

Vấn đề chèn lấn

- Thực tế, chèn lấn hoàn toàn xảy ra rất hiếm, phổ biến là chèn lấn một phần, bởi vì:
  - Những người không thụ hưởng hàng hóa công cũng bị đánh thuế để tài trợ cho sự cung cấp công => tác động đến thu nhập của người hưởng thụ hàng hóa công.
  - Các cá nhân không đóng thuế như vẫn hưởng thu lợi ích từ sự đóng góp của người khác cũng như tổng hàng hóa công được cung cấp => tác động đến thu nhập của người không nộp thuế.

Vấn đề chèn lấn

- => Kết quả ảnh hưởng thu nhập này: không làm ảnh hưởng nhiều đến tiêu thụ hàng hóa công từ khu vực tư cung cấp.

Vấn đề chèn lấn

- Hơn nữa , như phân tích trước đó: sẽ không có chèn lấn hoàn toàn nếu như các cá nhân quan đến đến sự đóng góp của họ (như là mô hình lòng nhiệt thành/lòng nhân ái).
- Trong trường hợp này, một sự gia tăng đóng góp cho chính phủ không tạo ra chèn lấn .

Cung cấp công hàng hóa công: Đo lường chi phí và lợi ích hàng hóa công

---

- Một vấn đề đặt ra đối với cung cấp của chính phủ là làm thế nào đo lường chi phí và lợi ích hàng hóa. Điều này đưa đến lĩnh vực phân tích lợi ích và chi phí (được nghiên cứu ở bài học sau).

Cung cấp công hàng hóa công: Đo lường chi phí và lợi ích hàng hóa công

---

- Cuối cùng, mô hình tối ưu cung cấp hàng hóa công giả thiết chính phủ biết sở thích của mỗi người về nhu cầu hàng hóa .
- Trong thực tế, điều này liên quan đến tiết lộ sở thích, biết sở thích, và tổng hợp sở thích.
- Những vấn đề này sẽ được nghiên cứu ở chương lựa chọn công.